

2024/903

22.3.2024 г.

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2024/903 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 март 2024 година

за определяне на мерки за високо ниво на оперативна съвместимост на публичния сектор в целия Съюз (Акт за оперативно съвместима Европа)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 172 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Необходимо е да се засили развитието на трансграничната оперативна съвместимост на мрежовите и информационните системи, които се използват за предоставяне или управление на публични услуги в Съюза, за да се даде възможност на публичните администрации в Съюза да си сътрудничат и да осигурят трансграничното функциониране на публичните услуги. Съществуващото неформално сътрудничество следва да бъде заменено с ясна правна рамка, която да осигури възможност за оперативната съвместимост между различните административни равнища и сектори и да улесни безпрепятствените трансгранични потоци от данни за действително европейски цифрови услуги, които укрепват вътрешния пазар, като същевременно са съобразени с принципа на субсидиарност. Оперативната съвместимост на публичния сектор оказва важно въздействие и върху правото на свободно движение на стоки, лица, услуги и капитал, заложено в Договорите, тъй като тежките административни процедури могат да създадат значителни пречки, особено за малките и средните предприятия (МСП).
- (2) Сътрудничеството в във връзка с трансграничната оперативна съвместимост между органите от публичния сектор може да отговори на общите предизвикателства, по-специално в граничните региони, и може да гарантира безпрепятствени трансгранични потоци от данни.
- (3) Повече от две десетилетия Съюзът и държавите членки работят в подкрепа на модернизацията на публичните администрации чрез цифрова трансформация и за насърчаване на дълбоките взаимовръзки, необходими за изграждането на истинско европейско цифрово пространство. В съобщението от 9 март 2021 г., озаглавено „Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие“ Комисията подчертава необходимостта от ускоряване на цифровизацията на публичните услуги до 2030 г., включително чрез осигуряване на оперативна съвместимост на всички равнища на администрацията и между публичните услуги. Освен това Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾ се определя ясна цел до 2030 г. 100 % от ключовите публични услуги да са достъпни онлайн. Освен това пандемията от COVID-19 увеличи скоростта на цифровизация, като принуди публичните администрации да се адаптират към онлайн парадигмата, включително по отношение на трансграничните цифрови публични услуги, както и за по-интелигентно и по-екологично използване на технологиите в съответствие с целите в областта на климата и енергетиката, определени в Европейския зелен пакт и в Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁵⁾. Настоящият регламент има за цел да допринесе значително за постигането на тези цели на Съюза, като създава структурирана рамка за сътрудничество в областта на трансграничната оперативна съвместимост между Комисията и държавите членки в подкрепа на създаването на цифрови публични услуги, като способства да се намалят разходите и да се спести време за гражданите, предприятията и публичния сектор.

⁽¹⁾ ОВ С 184, 25.5.2023 г., стр. 28.

⁽²⁾ ОВ С 257, 21.7.2023 г., стр. 28.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент 6 февруари 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 4 март 2024 г.

⁽⁴⁾ Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за създаване на политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. (ОВ L 323, 19.12.2022 г., стр. 4).

⁽⁵⁾ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

- (4) В стремежа към подобряване на трансграничната оперативна съвместимост в Съюза е наложително да се подчертае, че макар и да е от изключително значение, оперативната съвместимост сама по себе си не гарантира достъпността и безпрепятственото предоставяне на трансевропейските цифрови публични услуги. Всеобхватната и устойчива екосистема от цифрови инфраструктури с подходяща финансова подкрепа също е важна за постигането на тези цели, както е посочено в Решение (ЕС) 2022/2481. В съответствие със съобщението на Комисията от 30 юни 2021 г., озаглавено „Дългосрочна визия за селските райони на ЕС – към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г.“, следва да се обърне специално внимание на разширяването на свързаността със селските и отдалечените райони в рамките на Съюза, районите, засегнати от индустриалния преход, и регионите, които са засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, като островните, трансграничните и планинските региони, като се гарантира, че ползите от цифровата трансформация са в съответствие с установените инициативи на Съюза за засилено регионално приобщаване и свързаност и ги подкрепят.
- (5) При разработването на трансгранична оперативна съвместимост за трансевропейските цифрови публични услуги съгласно настоящия регламент следва да се вземе предвид правната оперативна съвместимост. Като катализатор на разработването на организационна, семантична и техническа оперативна съвместимост, правната оперативна съвместимост улеснява извличането на ползите от трансграничната оперативна съвместимост като цяло, включително бърз достъп на гражданите и предприятията до информация, ускорени процедури и услуги и намаляване на административните пречки. Освен това, тъй като езиковата бариера е една от пречките пред оперативната съвместимост, повторното използване на решенията и създаването на трансгранични услуги, семантичната оперативна съвместимост е от ключово значение за улесняването на ефективното общуване в разнообразна многоезична среда, включително на регионално и местно равнище.
- (6) Трансевропейските цифрови публични услуги са цифрови услуги, предоставяни от субекти на Съюза или органи от публичния сектор един на друг или на физически или юридически лица в Съюза, които изискват взаимодействие през границите на държавите членки, между субектите на Съюза или между субекти на Съюза и органи от публичния сектор, чрез техните мрежови и информационни системи. Трансевропейските цифрови публични услуги следва да включват, *inter alia*, ключовите публични услуги по смисъла на определението в Решение (ЕС) 2022/2481, което обхваща основни услуги, които са от значение за важни събития в живота на физическите лица, като например намиране на работа или обучение, и на юридическите лица в техния стопански жизнен цикъл. Ключовите публични услуги с трансевропейско значение имат за цел да донесат големи ползи за гражданите, когато станат трансгранично оперативни съвместими. Примери за трансевропейски цифрови публични услуги са услугите, които чрез трансграничен обмен на данни дават възможност за взаимно признаване на дипломи за образование или професионални квалификации, обмен на данни за превозните средства с цел пътна безопасност, достъп до данни за социалната сигурност и здравни данни, включително сертификати, свързани с пандемии и ваксинация, достъп до системи за обслужване на едно гише, обмен на информация, свързана с данъчното облагане, митниците, акредитацията във връзка с публични търгове, цифровото свидетелство за управление на МПС или търговските регистри и като цяло - всички услуги, при които намира приложение принципът на еднократност за достъпа и обмена на трансгранични данни.
- (7) Без да се засяга компетентността на държавите членки да определят какво представляват публичните услуги, субектите на Съюза и органите от публичния сектор се насърчават да вземат предвид нуждите на ползвателите и достъпността при проектирането и разработването на такива услуги в съответствие с Европейската декларация от 15 декември 2022 г. относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие ⁽⁶⁾. Освен това субектите на Съюза и органите от публичния сектор се насърчават да гарантират, че хората с увреждания, възрастните хора и други уязвими групи могат да използват публични услуги на равнище на услугите, сравнимо с това, предоставяно на други граждани.
- (8) Следва да бъде създадена нова управленска структура, чийто център е Комитетът за оперативна съвместимост Европа (наричан по-долу „Комитетът“), с нормативноустановени правомощия да ръководи съвместно с Комисията по-нататъшното развитие на трансграничната оперативна съвместимост в Съюза, включително Европейската рамка за оперативна съвместимост (ЕРОС) и други общи правни, организационни, семантични и технически решения за оперативна съвместимост, като например спецификации и приложения. Освен това настоящият регламент следва да въведе ясен и лесно разпознаваем етикет за някои решения за оперативна съвместимост (наричани по-долу „решения за оперативна съвместимост Европа“). Следва да се насърчава създаването на жизнена общност около намирането на технологични решения за открито управление.
- (9) Регионалните и местните органи ще изпълняват активни функции в разработването на решения за оперативна съвместимост. Те следва също така да се стремят да включат МСП, научноизследователските и образователните организации и гражданското общество и да споделят резултатите от този обмен.

⁽⁶⁾ ОВ С 23, 23.1.2023 г., стр. 1.

- (10) От съображения за съгласуван подход към оперативната съвместимост на публичния сектор в целия Съюз и за подпомагане на прилагането на принципа на добра администрация и свободното движение на лични и нелични данни в рамките на Съюза, трябва да се хармонизират, доколкото е възможно, правилата за всички субекти на Съюза и органи от публичния сектор, които установяват задължителни изисквания за трансевропейските цифрови публични услуги, и по този начин да се окаже въздействие върху способността на тези субекти и органи да споделят данни чрез своите мрежови и информационни системи. Тази цел включва Комисията и други субекти на Съюза, както и органите от публичния сектор в държавите членки на всички административни равнища. Субектите на Съюза играят важна роля в събирането на данни, които се докладват от страна на държавите членки в съответствие с регулаторните изисквания. Следователно оперативната съвместимост на тези данни също следва да попада в обхвата на настоящия регламент.
- (11) Основното право на защита на личните данни се гарантира по-специално от регламенти (ЕС) 2016/679 ⁽⁷⁾ и (ЕС) 2018/1725 ⁽⁸⁾ на Европейския парламент и на Съвета. Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁹⁾ защитава в допълнение личния живот и поверителността на съобщенията, включително чрез установяване на условията за съхраняване на лични и нелични данни в крайни устройства и за достъп до такива данни от тези устройства. Тези законодателни актове на Съюза осигуряват основата за устойчиво и отговорно обработване на данни, включително когато наборите от данни съдържат комбинация от лични и нелични данни. Настоящият регламент не засяга законодателството на Съюза във връзка със защитата на личните данни, и по-специално регламенти (ЕС) 2016/679 и (ЕС) 2018/1725 и Директива 2002/58/ЕО. Някоя разпоредба на настоящия регламент не следва да се прилага или тълкува по начин, който намалява или ограничава правото на защита на личните данни или правото на неприкосновеност на личния живот и поверителността на съобщенията.
- (12) Подходящи условия за трансграничната оперативна съвместимост се осигуряват не само чрез централизирани цифрови инфраструктури на държавите членки, но и чрез децентрализиран подход. Това води до необходимост от доверие между публичните администрации, даващо възможност за обмен на данни между местните администрации в различни държави членки, без да е необходимо да се преминава през национални звена. Поради това е необходимо да се разработят общи решения за оперативна съвместимост, които да могат да се използват повторно на всички административни равнища. Решенията за оперативна съвместимост обхващат различни форми - от инструменти на по-високо равнище като концептуални рамки и насоки до решения с по-технически характер, като например референтни архитектури, технически спецификации или стандарти. Освен това конкретни услуги и приложения, както и документираните технически компоненти като изходен код, включително артефакти и модели на изкуствен интелект, могат да бъдат решения за оперативна съвместимост, ако са насочени към правни, организационни, семантични или технически аспекти на трансграничната оперативна съвместимост. Увеличава се необходимостта от трансгранично цифрово взаимодействие, което налага намирането на решения, които да удовлетворят тази необходимост. С настоящия регламент се цели да се улесни и насърчи обменът между всички административни равнища, да се преодолеят трансграничните пречки и административната тежест, като по този начин се увеличи ефективността на публичните услуги в целия Съюз.
- (13) Оперативната съвместимост улеснява успешното изпълнение на политиките, особено на тези, които са силно свързани с публичния сектор, като например правосъдие и вътрешни работи, данъчно облагане и митници, транспорт, енергетика, здравеопазване, селско стопанство и заетост, както и в областта на регулирането на стопанската дейност и промишлеността. Въпреки това перспективата за оперативна съвместимост в един сектор е свързана с риска приемането на различни или несъвместими решения на национално или секторно равнище да доведе до нови електронни пречки, които да възпрепятстват правилното функциониране на вътрешния пазар и свързаните с него свободи на движение. Освен това има риск с нея да се подкопае отвореността и конкурентоспособността на пазарите и предоставянето на услуги от общ интерес за гражданите и предприятията. Поради това настоящият регламент следва също така да улеснява, насърчава и да се прилага по отношение на междусекторната оперативна съвместимост, като по този начин подкрепя премахването на пречките, несъвместимостта и фрагментирането на цифровите публични услуги.

⁽⁷⁾ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

⁽⁸⁾ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

⁽⁹⁾ Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37).

- (14) За да се премахне фрагментирането в общия контекст на оперативната съвместимост в Съюза, следва да се насърчава постигането на общо разбиране за оперативната съвместимост в Съюза и цялостен подход към решенията за оперативна съвместимост. Прилагането на мерките за насърчване на подготвена за цифровите технологии и политика на подход „оперативна съвместимост още при проектирането“ следва да бъде подпомогнато чрез структурирано сътрудничество. Освен това чрез него следва да се насърчава ефективното управление и използване на инфраструктурите за цифрови услуги и съответните им компоненти от субекти на Съюза и органи от публичния сектор, които дават възможност за създаването и функционирането на устойчиви и ефективни публични услуги с цел да се осигури достъпността и до най-ниското административно подразделение.
- (15) Субектите на Съюза и органите от публичния сектор могат да въведат задължителни изисквания за трансевропейски цифрови публични услуги. За да се гарантира, че при тези услуги могат да се обменят данни трансгранично, следва да се създаде механизъм, който да позволява откриването на правни, организационни, семантични и технически пречки пред трансграничната оперативна съвместимост (наричано по-долу „оценка на оперативната съвместимост“). Механизмът следва да гарантира съобразяването по подходящ начин на аспектите на трансграничната оперативна съвместимост във всички решения, които могат да окажат въздействие върху проектирането на такива услуги.
- (16) За да се установят задължителни изисквания за трансевропейските цифрови публични услуги, е важно да се обърне особено внимание на аспекта на оперативната съвместимост възможно най-рано в процеса на създаване на политики, като се следват принципът „цифров по подразбиране“ и подходът „оперативна съвместимост още при проектирането“. Поради това субектите на Съюза или органът от публичния сектор, които възнамеряват да установят задължителни изисквания за една или повече трансевропейски цифрови публични услуги, които могат да окажат въздействие върху трансграничната оперативна съвместимост, например в хода на цифровизацията на ключови публични услуги съгласно Решение (ЕС) 2022/2481, следва да извършат оценка на оперативната съвместимост. За да се гарантира ефективността и ефикасността при изпълнението на тази задача, дадена държава членка може да вземе решение относно вътрешните ресурси и сътрудничеството между своите органи от публичния сектор, необходими за да се подпомогне извършването на тези оценки на оперативната съвместимост.
- (17) Тази оценка на оперативната съвместимост е необходима, за да се разбере мащабът на въздействието на планираното действие и да се предложат мерки за извличане на ползи и справяне с потенциалните разходи. В случаите, когато оценката на оперативната съвместимост не е задължителна, субектът на Съюза или органът от публичния сектор следва да може да реши да извърши оценката на оперативната съвместимост на доброволна основа. Следователно настоящият регламент създава условия за оперативна съвместимост в общ план.
- (18) Задължителните изисквания включват задължения, забрани, условия, критерии или ограничения от правно, организационно, семантично или техническо естество в рамките на закон, подзаконов акт, административна разпоредба, договор, покана за участие в търг или друг официален документ. Задължителните изисквания засягат начина, по който трансевропейските цифрови публични услуги и използваните за предоставянето им мрежови и информационни системи се проектират, поръчват, разработват и прилагат, като по този начин оказват влияние върху входящите или изходящите потоци от данни за тези услуги. Въпреки това задачи като поддръжка, свързана с разработването, без да се въвеждат съществени промени, актуализации за сигурност или технически актуализации, или простото възлагане на публични поръчки за стандартно информационно и телекомуникационно (ИКТ) оборудване, обикновено не засягат трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги и поради това не следва да водят до задължителна оценка на оперативната съвместимост по смисъла на настоящия регламент.
- (19) Подходът за извършване на оценки на оперативната съвместимост следва да бъде пропорционален и диференциран в съответствие с равнището и обхвата, на които те се извършват. При някои обстоятелства може да е разумно и икономически оправдано предметът на оценката на оперативната съвместимост да надхвърля единичен проект, включително когато органите от публичния сектор възнамеряват да създадат общо приложение или платформа за обработване на данни. В такива случаи следва силно да се насърчава оценката на оперативната съвместимост да надхвърли постигането на целите на програма „Оперативно съвместима Европа“ и да се насочи към пълно прилагане на оперативната съвместимост. Аналогично, изискванията за оценки на оперативната съвместимост, извършвани на равнището на изпълнение на единичен проект, като например в местен орган, следва да бъдат прагматични и да дават възможност за по-тесен предмет, като се отчита фактът, че по-широките ползи от оценките на оперативната съвместимост обикновено се извличат на ранните етапи от разработването на политиката и разработването на референтна архитектура, спецификации и стандарти. При приемането на насоките за съдържанието на оценката на оперативната съвместимост Комитетът следва, *inter alia*, да вземе предвид капацитета на регионалните и местните органи от публичния сектор и да избягва прекомерната административна тежест.
- (20) В процеса на консултация с пряко засегнатите лица или техни представители субектът на Съюза или органът от публичния сектор следва да може да използва установените практики на консултация и текущите данни.

- (21) В оценката на оперативната съвместимост следва да се оценят последиците от планираните задължителни изисквания за трансевропейски цифрови публични услуги върху трансграничната оперативна съвместимост, например като се вземат предвид произходът, естеството, особеностите и мащабът на тези последици. Резултатът от тази оценка следва да бъде взет предвид при определянето на подходящите мерки, които трябва да бъдат предприети, за да се установят или променят задължителните изисквания за трансевропейските цифрови публични услуги.
- (22) Субектът на Съюза или органът от публичния сектор следва да публикува доклад относно резултатите от оценката на оперативната съвместимост на публично място, определено от националните компетентни органи или координаторите за оперативна съвместимост за субекти на Съюза, най-малко на официален уебсайт в машинночетим формат. Публикуването на доклада не следва да нарушава правата върху интелектуалната собственост или търговската тайна и следва да бъде ограничено, когато това е оправдано от съображения, свързани с обществения ред или сигурността. Следва да се спазва правото на Съюза, уреждащо защитата на личните данни. Освен това субектът на Съюза или органът от публичния сектор следва да сподели резултатите от оценките на оперативната съвместимост по електронен път с Комитета. Въз основа на това Комитетът следва да анализира и да представи предложения за подобряване на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги. Предложенията на Комитета следва да бъдат публикувани на портала „Оперативно съвместима Европа“.
- (23) Необходимо е общо минимално съдържание на докладите за оценка на оперативната съвместимост, за да се улесни изпълнението на задачите на субектите на Съюза и органите от публичния сектор за извършване на тези оценки и да се даде възможност на Комитета да изготвя препоръки въз основа на резултатите от тях с цел подобряване на трансграничната оперативна съвместимост. Съответно докладът, представящ резултатите от процеса на оценка на оперативната съвместимост, следва да обобщава последиците от оцененото изискване върху правните, организационните, семантичните, техническите и управленските измерения на трансграничната оперативна съвместимост, заедно с вида на решението за оперативно съвместима Европа, използвано за справяне с тези последици, както и оставашите пречки, които все още не са преодолени. Използването на общото минимално съдържание следва да бъде допълнително разяснено с насоки, приети от Комитета.
- (24) Комисията следва да предостави лесни за ползване средства за разглеждане и предаване на резултатите от оценките, включително в машинночетим формат. Онлайн инструмент за доклади за оценка на оперативната съвместимост следва да служи за осигуряване на прост и лесен за ползване интерфейс за изготвяне и публикуване на такива доклади. Стандартизираните резултати от докладването в машинночетим формат могат да се използват за целите на мониторинга. Този инструмент следва също така да улеснява автоматизирания превод и следва да бъде интегриран в портала „Оперативно съвместима Европа“. За да се насърчи оперативната съвместимост и безпрепятствената интеграция, онлайн инструментът следва също така да приеме и да се придържа към модел на отворени данни, извлечен от общото минимално съдържание на докладите за оценка на оперативната съвместимост Осигуряването на приложно-програмен интерфейс е от решаващо значение, което дава възможност за интегриране на инструмента в съществуващите платформи за докладване, като по този начин се увеличават максимално полезността и ефективността за всички заинтересовани страни. Въпреки че използването на онлайн инструмента следва да бъде доброволно, като се подават необходимите данни и се дава възможност за публикуването на доклада на портала „Оперативно съвместима Европа“, задължението на субект на Съюза или на орган от публичния сектор да публикува доклад, представящ резултатите от оценката на оперативната съвместимост на публично място, следва да се счита за изпълнено.
- (25) Субектите на Съюза или органите от публичния сектор, които търсят решения за оперативна съвместимост, следва да могат да изискват от други субекти на Съюза или органи от публичния сектор решенията за оперативна съвместимост, които тези органи или субекти използват, като например добри практики, спецификации и софтуерен код, заедно със съответната документация. Споделянето следва да става по правило. Освен това субектите на Съюза или органите от публичния сектор следва да се стремят да разработват нови решения за оперативна съвместимост или да доразвиват съществуващите решения за оперативна съвместимост. При това те следва да отдават приоритет на решения, които не съдържат ограничителни лицензионни условия, когато тези решения са равностойни. Въпреки това споделянето на решения за оперативна съвместимост не следва да се разбира като изискване към субектите от Съюза и органите от публичния сектор да се откажат от своите права върху интелектуална собственост.
- (26) Когато публичните администрации споделят своите решения с други публични администрации или с обществеността, те действат в обществен интерес. Това е от още по-голямо значение за иновационни технологии. Например, отвореният код прави алгоритмите прозрачни и позволява независими одити и възпроизводими градивни елементи. Споделянето на решения за оперативна съвместимост между публичните администрации следва да създаде условия за постигането на отворена екосистема от цифрови технологии за публичния сектор, която може да донесе множество ползи.

- (27) Комитетът следва да отчита обстоятелството, че решенията губят своята актуалност, когато извършва мониторинг на съгласуваността на препоръчителните решения за оперативна съвместимост и предлага мерки за осигуряване на тяхната съвместимост със съществуващите решения, които имат обща цел.
- (28) ЕРОС следва да осигури съгласуваност и да бъде призната за единна отправна точка на подхода на Съюза към оперативната съвместимост в сектора на публичните услуги. Освен това специализираните рамки за оперативна съвместимост могат да отговарят на потребностите на конкретни сектори, области или административни равнища. Тези необвързващи рамки следва допълнително да насърчават прилагането на решения за оперативна съвместимост и подхода „оперативна съвместимост още при проектирането“.
- (29) ЕРОС следва да насърчава, *inter alia*, прилагането на принципа на многоезичието в публичния сектор.
- (30) ЕРОС следва да бъде разработена от Комитета. Комитетът следва да се състои от един представител на всяка държава членка и от един представител от Комисията. По този начин държавите членки, заедно с Комисията, са в центъра на разработването и прилагането на ЕРОС. Комитетът следва да актуализира ЕРОС, когато това е необходимо.
- (31) Специализираните рамки за оперативна съвместимост, разработени в допълнение към ЕРОС, следва да бъдат съобразени със съществуващите специални рамки за отделни сектори, разработени на равнището на Съюза като например в сектора на здравеопазването, и да не ги засягат.
- (32) Оперативната съвместимост е пряко свързана с наличието на отворени спецификации и стандарти и зависи от тяхното използване. Поради това публичният сектор на Съюза следва да има възможност да се постигне съгласие по междусекторни отворени спецификации и други решения за насърчаване на оперативната съвместимост. Новата рамка следва да предвиди ясен процес за създаване и насърчаване на препоръчителни решения за оперативна съвместимост в бъдеще, които да носят етикета „решение за оперативно съвместима Европа“. По този начин публичният сектор ще има по-координиран глас, за да изразява потребностите на публичния сектор и обществените ценности в по-широки обсъждания. Комитетът следва да постигне съгласие по общите критерии, на които трябва да отговарят тези решения за оперативна съвместимост. Комитетът следва да може да оттегля препоръките си. Когато Комитетът оттегля препоръките си, етикетът „решение за оперативно съвместима Европа“ следва да се заличава от съответните решения за оперативна съвместимост, а решенията за оперативна съвместимост биха могли, ако е необходимо, да се заличават от портала „Оперативно съвместима Европа“.
- (33) Много от спецификациите за оперативна съвместимост, използвани от публичния сектор, могат да бъдат извлечени от действащото право на Съюза. Поради това е необходимо да се установи връзка между всички спецификации за трансевропейските цифрови публични услуги, които са задължителни съгласно правото на Съюза. За органи по прилагането винаги е лесно да намерят изискванията в най-новия и машинночетим формат. Една единна входна точка под формата на портала „Оперативно съвместима Европа“ и ясни правила за метаданните на информацията относно такива изисквания следва да помогнат на органите от публичния сектор да осигурят съответствието на своите инфраструктури за цифрови услуги със съществуващите и бъдещите правила.
- (34) Порталът „Оперативно съвместима Европа“ следва да бъде разработен въз основа на съществуващи инициативи и следва да се утвърди като лесно достъпна отправна точка за решенията, оценките, знанията и Общността за оперативна съвместимост. Порталът „Оперативно съвместима Европа“ следва да бъде създаден като осигуряващ връзка с официални източници и следва да бъде отворен за входни данни от страна на Общността за оперативно съвместима Европа, създадена с настоящия регламент.
- (35) Порталът „Оперативно съвместима Европа“ следва да осигури публичен достъп решения за оперативна съвместимост, даващи възможност за търсене, които следват принципите на ЕРОС на откритост, достъпност, техническа неутралност, възможност за повторно използване, сигурност и неприкосновеност на личния живот. Следва да има ясно разграничение между решенията за оперативно съвместима Европа, които се препоръчват от Комитета, и други решения за оперативна съвместимост, например решенията, споделяни по собствена инициатива с цел повторно използване от публичните администрации, решенията, свързани с политиките на Съюза, и съответните решения от националните портали. Във връзка случаите на използване в портала „Оперативно съвместима Европа“ следва да е възможно да се извършва търсене по държава или по вид публична услуга, която те поддържат. С Комитета следва да се провеждат консултации относно това как решенията да бъдат категоризирани на портала „Оперативно съвместима Европа“.
- (36) Тъй като отвореният код дава възможност на ползвателите активно да оценяват и проверяват оперативната съвместимост и сигурността на решенията, е важно отвореният код да подкрепя прилагането на решения за оперативна съвместимост. В този контекст следва да се насърчава използването на лицензи с отворен код, за да се повиши правната яснота и взаимното признаване на лицензите в държавите членки. Комисията вече предлага решение за такова лицензиране с публичния лиценз на Европейския съюз (EURL). Порталите на държавите членки за събиране на решения с отворен код, които са свързани с портала „Оперативно съвместима Европа“, следва да позволяват да се използва EURL, без да се изключва възможността тези портали да позволяват използването на други лицензи с отворен код.

- (37) Публичните услуги на Съюза, предоставяни или управлявани по електронен път, понастоящем често са зависими от доставчици извън Съюза. От стратегически интерес за Съюза е да гарантира запазването и развиването на съществен технологичен капацитет, за да обезпечи своя цифров единен пазар, и по-специално да гарантира предоставянето на услуги, да защитава критични мрежови и информационни системи и да предоставя ключови публични услуги. Помощни мерки по програмата „Оперативно съвместима Европа“ следва да помогнат на публичните администрации да се развият и да имат възможността да включват нови предизвикателства и нови области в трансграничен контекст. Оперативната съвместимост е предпоставка за избягване на технологичното закрепостяване, за създаване на условия за техническо развитие и за насърчване на иновациите, което следва да повиши конкурентоспособността в световен мащаб, неговата устойчивост и отворена стратегическа автономност.
- (38) Необходимо е да се създаде механизъм за управление, който да улесни изпълнението на политиките на Съюза по начин, гарантиращ оперативна съвместимост. Този механизъм следва да се насочи към цифровото изпълнение на политиките по оперативна съвместимост, след като те са били приети под формата на правни актове, и следва да служи за разработване на решения за оперативна съвместимост въз основа на нуждите. Механизмът следва да подпомага органите от публичния сектор. Проектите за подпомагане на изпълнението на политиките в подкрепа на органите от публичния сектор следва да бъдат предлагани от Комитета на Комисията, която да решава дали да утвърди проектите за подпомагане, като надлежно отчита възможната необходимост от незадължителни, машинно изпълними варианти на политиката, например референтни образци за приложения или код, които да могат да се използват повторно на всички равнища на администрацията.
- (39) Всички равнища на администрацията следва да си сътрудничат с новаторски организации, включително дружества и организации с нестопанска цел, при проектирането, разработването и предоставянето на публични услуги. Подкрепата за сътрудничеството в областта на GovTech между органи от публичния сектор, научноизследователски и образователни институции, нови предприятия и новаторски МСП и организации на гражданското общество (CivicTech) е ефективно средство за подкрепа на иновациите в публичния сектор, гъвкавостта и за насърчване на използването на инструменти за оперативна съвместимост от партньорите от частния и публичния сектор. Подкрепата за отворена екосистема на GovTech в Съюза, която обединява публични и частни участници от различни държави и включва различни равнища на администрация, следва да позволи разработването на новаторски инициативи, насочени към проектирането и внедряването на решения за оперативна съвместимост на GovTech.
- (40) Набелязването на споделени потребности и приоритети в областта на иновациите и съсредоточаването върху общи, трансгранични усилия в областта на GovTech и експериментирането ще помогне на органите от публичния сектор на Съюза да споделят рисковете, извлечените поуки и резултатите от иновационните мерки. При тези дейности по-специално ще се използва богатият резервоар от технологични нови предприятия и МСП в Съюза. Успешните проекти в областта на GovTech и иновационните мерки, заедно с иновационните мерки по „Оперативно съвместима Европа“, следва да спомогнат за по-широкото повторно използване на инструментите на GovTech и на решенията за оперативна съвместимост.
- (41) От полза би било помощните мерки по „Оперативно съвместима Европа“ да се прилагат в безопасни пространства за експериментиране, като същевременно се гарантират отговорните иновации и интегрирането на подходящи мерки за смекчаване на риска, както и гаранции. За да се осигури правна рамка, която е благоприятна за иновациите, ориентирана към бъдещето и устойчива на смущения, следва да се осигури възможност за изпълнение на такива проекти в регулаторни лаборатории за оперативна съвместимост. Регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост следва да представляват контролирана тестова среда, която улеснява разработването и изпитването на новаторски решения, преди тези решения да бъдат интегрирани в мрежови и информационните системи на публичния сектор. Създаването на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост следва да има за цел насърчаването на оперативната съвместимост чрез новаторски решения, като се създаде контролирана среда за експериментиране и изпитване с оглед да се осигури съответствието на решенията с настоящия регламент и с други приложими правни актове на Съюза и национални правни актове, повишаване на правната сигурност за новаторите и компетентните органи и подобряване на разбирането на възможностите, възникващите рискове и въздействието на новите решения. За да се осигури еднакво прилагане в целия Съюз и за да се постигнат икономии от мащаб, е целесъобразно да се установят общи правила за използването на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост. Европейският надзорен орган по защита на данните има правомощието да налага административни санкции на субекти на Съюза в контекста на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост в съответствие с член 58, параграф 2, буква и) от Регламент (ЕС) 2018/1725.
- (42) Необходимо е да се предвидят правила за използването на лични данни, събрани за други цели, с цел разработване на определени решения за оперативна съвместимост от обществен интерес в рамките на регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост, в съответствие с член 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2016/679 и член 5 от Регламент (ЕС) 2018/1725 и без да се засяга член 4, параграф 2 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁰⁾. Всички други задължения на администраторите на данни и правата на субектите на данни съгласно

⁽¹⁰⁾ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89).

регламенти (ЕС) 2016/679 и (ЕС) 2018/1725 и Директива (ЕС) 2016/680 остават приложими. По-специално настоящият регламент не представлява правно основание по смисъла на член 22, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2016/679 или член 24, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2018/1725. С настоящия регламент се цели да се осигури само обработването на лични данни в контекста на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост. За всяко друго обработване на лични данни, попадащо в обхвата на настоящия регламент, ще е необходимо отделно правно основание.

- (43) За да се повиши прозрачността при обработването на лични данни от субектите на Съюза и органите от публичния сектор, порталът „Оперативно съвместима Европа“ следва да предоставя достъп до информацията относно обработването на лични данни в контекста на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост в съответствие с регламенти (ЕС) 2016/679 и (ЕС) 2018/1725.
- (44) Необходимо е да се подобри разбирането на въпросите, свързани с оперативната съвместимост, особено сред служителите в публичния сектор. Продължаващото обучение е от ключово значение в това отношение, а сътрудничеството и координацията по темата следва да се насърчават. Освен обучението по отношение на решенията за оперативна съвместима Европа, всички инициативи следва, когато е целесъобразно, да се основават на обмен на опит и решения, както и на обмен и популяризиране на най-добри практики, или да бъдат съпътствани с тях. За тази цел Комисията следва да разработи курсове и материали за обучение и да насърчава разработването на програма за сертифициране по въпросите на оперативната съвместимост, за да се насърчат най-добрите практики, квалификацията на човешките ресурси и културата на високи постижения. Комисията следва да допринесе за повишаване на наличието като цяло и възприемането на обученията относно оперативната съвместимост на публичния сектор на национално, регионално и местно равнище, в съответствие със стратегиите на Съюза за цифровите умения. Комисията и държавите членки следва да насърчават изграждането на капацитета, особено в рамките на публичната администрация, по отношение на преквалификацията и повишаването на квалификацията, необходими за прилагането на настоящия регламент.
- (45) За да се създаде механизъм, улесняващ процеса на взаимно обучение между субектите на Съюза и органите от публичния сектор и обмена на най-добри практики при прилагането на решенията за оперативна съвместима Европа в държавите членки, е необходимо да се предвидят разпоредби относно процеса на партньорска проверка. Партньорската проверка следва да води до ценни изводи и препоръки за органа от публичния сектор, който е обект на проверката. По-специално тя би могла да допринесе за улесняване на трансфера на технологии, инструменти, мерки и процеси между участниците в партньорската проверка. Партньорската проверка следва да създава функционален път за споделяне на най-добри практики между държавите членки и субектите на Съюза с различни нива на напредък в областта на оперативната съвместимост. Следва да бъде възможно партньорската проверка да се организира на доброволна основа по искане на субект на Съюза или орган от публичния сектор, когато е необходимо. За да се гарантира, че процесът на партньорска проверка е икономически ефективен и че има ясни и убедителни резултати, както и за да се избегне създаването на ненужна административна тежест, Комисията следва да може да приеме насоки относно методиката и съдържанието на партньорските проверки въз основа на възникналите потребности и след консултация с Комитета.
- (46) Комитетът следва да улеснява установяването на общата насока на структурираното сътрудничество по „Оперативно съвместима Европа“ с цел насърчаване на цифровото взаимно свързване и оперативната съвместимост на публичните услуги в Съюза и да следи стратегическите дейности и дейностите по изпълнението, свързани с това сътрудничество. Комитетът следва да изпълнява задачите си, като взема предвид правилата за трансгранична оперативна съвместимост и вече приложените решения за съществуващите мрежови и информационни системи.
- (47) Създадени са определени субекти на Съюза, като Европейския комитет за иновации в областта на данните и Комитета за европейското пространство на здравни данни, на които е възложено, *inter alia*, да подобряват оперативната съвместимост на ниво конкретна област или политика. Нито един от съществуващите субекти обаче не е натоварен със задачата да разглежда задължителни изисквания за трансевропейските цифрови публични услуги. Комитетът следва да подкрепя субектите на Съюза, работещи по политики, действия и решения от значение за трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги, например по отношение на семантичната оперативна съвместимост за преносимост и повторно използване на пространствата от данни. Комитетът следва да взаимодейства с всички съответни субекти на Съюза, за да се осигурят съгласуваност и полезни взаимодействия между трансграничните действия за оперативна съвместимост и специфичните действия за отделни сектори. За тази цел Комисията, в качеството си на председател на Комитета, може да кани експерти със специфична компетентност по даден въпрос от дневния ред, включително представители на регионалните и местните органи и на общностите за отворен код и стандартизация.

- (48) Подобриването на оперативната съвместимост на публичния сектор се нуждае от активното участие и ангажираност на експерти, практикуващи специалисти, ползватели и заинтересовани граждани във всички държави членки. Това усилие обхваща всички равнища на администрацията – национално, регионално и местно – и включва международни партньори, научноизследователски и образователни институции, както и съответните общности и частния сектор. За да се използват техните експертни познания, умения и творчески подход, специален форум -Общност за оперативно съвместима Европа- следва да спомогне за канализиране на обратната информация, потребностите на ползвателите и оперативните потребности, за набелязване на областите за по-нататъшно развитие и приоритетите за сътрудничество в областта на оперативната съвместимост в Съюза. Създаването на Общност за оперативно съвместима Европа следва да подпомогне координацията и сътрудничеството между стратегическите и оперативните ключови участници в оперативната съвместимост.
- (49) Общността за оперативно съвместима Европа следва да бъде достъпна за участие на всички заинтересовани страни. Достъпът до Общността за оперативно съвместима Европа следва да бъде максимално улеснен, като се избягват ненужните пречки и административната тежест. Общността за оперативно съвместима Европа следва да обединява публични и частни заинтересовани страни, включително граждани, с експертен опит в областта на трансграничната оперативна съвместимост, които идват от различни среди, като академичните среди, научните изследвания и иновациите, образованието, стандартизацията и спецификациите, предприятията и публичната администрация на всички равнища. Следва да се насърчава активното участие в Общността за оперативно съвместима Европа, включително чрез определяне на помощни мерки и възможности за финансиране.
- (50) За да се гарантира ефективното и ефикасно прилагане на настоящия регламент, е необходимо да се определят национални компетентни органи, които да отговарят за неговото прилагане. В много държави членки определени субекти вече са натоварени с функцията да развиват оперативната съвместимост. Тези субекти могат да поемат функциите на компетентен орган в съответствие с настоящия регламент и, ако има повече от един национален компетентен орган, сред тях следва да бъде определено единно звено за контакт.
- (51) Следва да се разработи програма за оперативно съвместима Европа като основен инструмент на Съюза за координиране на публичните инвестиции в решения за оперативна съвместимост и за очертаване на пътната карта за прилагане на настоящия регламент. В нея следва да се изложат изчерпателно възможностите за финансиране и за поемане на задължения в тази област, като се включат, когато е целесъобразно, съответните програми на Съюза. Това следва да допринесе за създаването на полезни взаимодействия и за координирането на финансовата подкрепа, свързана с развитието на оперативната съвместимост, и за избягване на дублирането на всички равнища на администрацията.
- (52) Следва да се събира информация, за да се насочва ефективното и ефикасното прилагане на настоящия регламент, включително информация в помощ на работата на Комитета, и материали за оценката на настоящия регламент в съответствие с Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество ⁽¹¹⁾. Поради това Комисията следва да извърши мониторинг и оценка на настоящия регламент. Оценката следва да се основава на петте критерия за ефикасност, ефективност, уместност, съгласуваност и добавена стойност, като се обръща специално внимание на въздействието на настоящия регламент върху трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги като фактор, способстващ за безпрепятствени и достъпни цифрови публични услуги, както и за намаляването на административната тежест и необходимостта от допълнителни мерки и политики на равнището на Съюза. Тази оценка следва да бъде и основата за оценките на въздействието на евентуални бъдещи мерки. Освен това, след консултация с Комитета, Комисията следва да изготви методиката, процеса и показателите за мониторинг. Механизмът за мониторинг следва да бъде проектиран така, че да сведе до минимум административната тежест за държавите членки чрез повторно използване във възможно най-голяма степен на съществуващите източници на данни и чрез създаване на полезни взаимодействия със съществуващите механизми за мониторинг, като например индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото, целевия показател за електронни административни услуги и траекториите по Програмата за политиката на цифровото десетилетие до 2030 г., създадена с Решение (ЕС) 2022/2481.
- (53) Комисията следва да представи и излага пред Европейския парламент и на Съвета годишен доклад относно оперативната съвместимост в Съюза. Този доклад следва да включва изложение на напредъка по отношение на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги, пречките и движещите сили за изпълнението, както и постигнатите във времето резултати, в съответствие с темите за мониторинг, изброени в настоящия регламент. По отношение на показателите, за които няма налични данни, държавите членки следва своевременно да предоставят данните чрез Комитета, за да се гарантира ефективното изготвяне на доклада. Качеството на доклада зависи от своевременната наличност на данните.

⁽¹¹⁾ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

- (54) За да се осигурят еднакви условия за прилагането на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия за установяване на правилата и условията за създаването и функционирането на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост. Тези правомощия следва да се упражняват в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹²⁾.
- (55) Тъй като целта на настоящия регламент, а именно укрепването на вътрешния пазар чрез насърчаване на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците му може да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в посочения член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане тези цели.
- (56) Прилагането на настоящия регламент следва да бъде отложено с три месеца след датата на влизането му в сила, за да се осигури достатъчно време за подготовка на държавите членки и на субектите на Съюза за прилагането на настоящия регламент. Това време е необходимо за създаването на Комитета и на Общността за оперативна съвместимост Европа и за определянето на координатори по оперативната съвместимост. Освен това настоящият регламент следва да осигури време на държавите членки и на субектите на Съюза да се подготвят за ефективното прилагане на оценките на оперативната съвместимост, а на всяка държава членка – да определи един или повече национални компетентни органи и единно звено за контакт. Поради това разпоредбите относно оценките на оперативната съвместимост, националните компетентни органи и единните звена за контакт следва да започнат да се прилагат след изтичането на девет месеца от датата на влизане в сила на настоящия регламент.
- (57) В съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725 беше проведена консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните, който представи становище на 13 януари 2023 г. ⁽¹³⁾,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Глава 1

Общи разпоредби

Член 1

Предмет и обхват

1. С настоящия регламент се установяват мерки за насърчаване на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги, като по този начин се допринася за оперативната съвместимост на мрежовите и информационните системи, чрез които се осигуряват тези услуги, чрез установяване на общи правила и рамка за управление.
2. Настоящият регламент се прилага за субекти на Съюза и органи от публичния сектор, които регулират, предоставят, управляват или изпълняват трансевропейски цифрови публични услуги.
3. Настоящият регламент се прилага, без да се засяга компетентността на държавите членки да определят какво представлява публична услуга, нито възможността им да установят процедурните правила за публични услуги или да предоставят, управляват или изпълняват тези услуги.
4. Настоящият регламент не засяга компетентността на държавите членки по отношение на техните дейности, свързани с обществената сигурност, отбраната и националната сигурност.
5. Настоящият регламент няма за последица предоставянето на информация, чието разкриване би противоречало на основните интереси на държавите членки в областта на обществения ред, отбраната или националната сигурност.

⁽¹²⁾ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите-членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

⁽¹³⁾ ОВ С 60, 17.2.2023 г., стр. 17.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „трансгранична оперативна съвместимост“ означава способността на субектите на Съюза и органите от публичния сектор на държавите членки да взаимодействат помежду си през границите, като споделят данни, информация и знания чрез цифрови процеси в съответствие с правните, организационните, семантичните и техническите изисквания, свързани с това трансгранично взаимодействие;
- 2) „трансевропейски цифрови публични услуги“ означава цифрови услуги, които субекти на Съюза и органи от публичния сектор предоставят помежду си или на физически или юридически лица в Съюза и които изискват взаимодействие през границите на държавите членки, между субекти на Съюза или между субекти на Съюза и органи от публичния сектор посредством техните мрежови и информационни системи;
- 3) „мрежова и информационна система“ означава мрежова и информационна система по смисъла на определението в член 6, точка 1 от Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁴⁾;
- 4) „решение за оперативна съвместимост“ означава повторно използваем актив, свързан с правни, организационни, семантични или технически изисквания, който дава възможност за трансгранична оперативна съвместимост, като концептуална рамка, насоки, референтна архитектура, технически спецификации, стандарти, услуги и приложения, както и документирани технически компоненти, като например изходен код;
- 5) „субекти на Съюза“ означава институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, създадени съгласно или въз основа на ДЕС, Договора за функционирането на Европейския съюз или Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия;
- 6) „орган от публичния сектор“ означава орган от публичния сектор по смисъла на определението в член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁵⁾;
- 7) „данни“ означава данни по смисъла на определението в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁶⁾;
- 8) „машинночетим формат“ означава машинночетим формат по смисъла на определението в член 2, точка 13 от Директива (ЕС) 2019/1024;
- 9) „GovTech“ означава основано на технологиите сътрудничество между участници от публичния и частния сектор в подкрепа на цифровата трансформация на публичния сектор;
- 10) „стандарт“ означава стандарт по смисъла на определението в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁷⁾;
- 11) „ИКТ техническа спецификация“ означава ИКТ техническа спецификация по смисъла на определението в член 2, точка 5 от Регламент (ЕС) № 1025/2012;
- 12) „лиценз с отворен код“ означава лиценз, при който повторното използване, повторното разпространение и изменението на софтуера е разрешено за всякакви приложения въз основа на едностранна декларация от носителя на правата, като може да се прилагат определени условия, и при който изходният код на софтуера се предоставя, без да се прави разграничение между ползвателите;
- 13) „висше ръководство“ означава ръководител, ръководен орган или координационен и контролен орган на най-високото административно равнище съобразно структурите за управление на високо равнище във всеки субект на Съюза;

⁽¹⁴⁾ Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсикурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (Директива МИС 2) (ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80).

⁽¹⁵⁾ Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно отворените данни и повторното използване на информацията от общественния сектор (преработен текст) (ОВ L 172, 26.6.2019 г., стр. 56).

⁽¹⁶⁾ Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните) (ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 1).

⁽¹⁷⁾ Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно европейската стандартизация, за изменение на директиви 89/686/ЕИО и 93/15/ЕИО на Съвета и на директиви 94/9/ЕО, 94/25/ЕО, 95/16/ЕО, 97/23/ЕО, 98/34/ЕО, 2004/22/ЕО, 2007/23/ЕО, 2009/23/ЕО и 2009/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Решение 87/95/ЕИО на Съвета и на Решение № 1673/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 316, 14.11.2012 г., стр. 12).

- 14) „регулаторна лаборатория за оперативна съвместимост“ означава контролирана среда, създадена от субект на Съюза или орган от публичния сектор за разработване, усъвършенстване, изпитване и валидиране на иновационни решения за оперативна съвместимост, когато е целесъобразно, в реални условия, за подкрепа на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги за ограничен срок под регулаторен надзор;
- 15) „задължително изискване“ означава задължение, забрана, условие, критерии или ограничение от правно, организационно, семантично или техническо естество, установено от субект на Съюза или орган от публичния сектор по отношение на една или повече трансевропейски цифрови публични услуги и оказващо въздействие върху трансграничната оперативна съвместимост.

Член 3

Оценка на оперативната съвместимост

1. Преди да вземе решение относно нови или съществено изменени задължителни изисквания, съответният субект на Съюза или орган от публичния сектор извършва оценка на оперативната съвместимост.

Когато по отношение на задължителните изисквания вече е извършена оценка на оперативната съвместимост или когато задължителните изисквания се изпълняват чрез решения, осигурени от субекти на Съюза, от съответния орган от публичния сектор не се изисква да извършва допълнителна оценка на оперативната съвместимост във връзка с тези изисквания. Може да бъде извършена една оценка на оперативната съвместимост, която да обхваща набор от задължителни изисквания.

Съответният субект на Съюза или орган от публичния сектор може да извършва оценка на оперативната съвместимост и в други случаи.

2. Оценката на оперативната съвместимост определя и оценява по подходящ начин следното:

- a) последиците от задължителните изисквания върху трансграничната оперативна съвместимост, като се използва посочената в член 6 Европейска рамка за оперативна съвместимост (ЕРОС) като помощен инструмент;
- b) заинтересованите страни, за които са приложими задължителните изисквания;
- v) решенията за оперативна съвместима Европа, посочени в член 7, които подкрепят изпълнението на задължителните изисквания.

Субектът на Съюза или органът от публичния сектор публикува, в улесняващ машинния превод машинночетим формат, доклад, съдържащ резултатите от оценката на оперативната съвместимост, на официален уебсайт. Той предава този доклад по електронен път на Комитета за оперативна съвместима Европа, създаден съгласно член 15 (наричан по-долу „Комитетът“). Предвидените в настоящия параграф изисквания не ограничават действащите правила на държавите членки относно достъпа до документи. Публикуването на доклада не трябва да нарушава правата върху интелектуалната собственост или търговската тайна, обществения ред или сигурността.

3. Субектите на Съюза и органите от публичния сектор могат да решат кой орган да предоставя необходимата подкрепа за извършване на оценката на оперативната съвместимост. Комисията предоставя технически инструменти в подкрепа на оценката за оперативна съвместимост, включително онлайн инструмент за улесняване на изготвянето на доклада и публикуването му на портала „Оперативна съвместима Европа“, посочен в член 8.

4. Съответният субект на Съюза или орган от публичния сектор се консултира с получателите на пряко засегнатите услуги, включително с гражданите, или с техните представители. Тази консултация не трябва да засяга защитата на търговски или обществени интереси или сигурността на тези услуги.

5. До 12 януари 2025 г. Комитетът приема насоките, посочени в член 15, параграф 5, буква а).

Член 4

Споделяне и повторно използване на решения за оперативна съвместимост между субекти на Съюза и органи от публичния сектор

1. Субектите на Съюза или органите от публичния сектор предоставят на други субекти на Съюза или органи от публичния сектор, при поискване, решения за оперативна съвместимост, поддържащи трансевропейска цифрова публична услуга, включително техническата документация, и когато е приложимо, хронологията на версиите, документирания изходен код и справочната информация за използваните отворени стандарти или технически спецификации.

Задължението за споделяне не се прилага за никое от следните решения за оперативна съвместимост, а именно:

- a) решения, които подпомагат процеси, които не попадат в обхвата на публичните задачи на субектите на Съюза или органите от публичния сектор, определени със закон или с други задължителни норми, или - при липса на такива норми - определени в съответствие с обичайната административна практика на тези субекти на Съюза или държави членки, при условие че обхватът на публичните задачи е прозрачен и подлежи на преглед;
- b) за които трети лица притежават права върху интелектуалната собственост, които ограничават възможността за споделяне на решението с цел повторно използване;
- v) решения, достъпът до които е изключен или ограничен на основание на:
 - i) чувствителна информация, свързана със защитата на критичните инфраструктури по смисъла на определението в член 2, буква г) от Директива 2008/114/ЕО на Съвета ⁽¹⁸⁾;
 - ii) защитата на интересите на отбраната или обществената сигурност, включително националната критична инфраструктура.

2. За да може повторно използващият субект да управлява самостоятелно решението за оперативна съвместимост, споделящият субект посочва всички условия, приложими във връзка с повторното използване на решението, включително евентуалните гаранции, предоставени на повторно използващия субект по отношение на сътрудничеството, подкрепата и поддръжката. Тези условия могат да включват и изключване на отговорността на споделящия субект в случай на злоупотреба с решението за оперативна съвместимост от страна на повторно използващия субект. Преди да приеме решението за оперативна съвместимост повторно използващият субект, при поискване, предоставя на споделящия субект оценка на решението, обхващаща способността му да управлява автономно киберсигурността и развитието на повторно използваното решение за оперативна съвместимост.

3. Задължението по параграф 1 може да бъде изпълнено чрез публикуване на съответното съдържание на портала „Оперативно съвместима Европа“ или в портал, каталог или хранилище, свързани с портала „Оперативно съвместима Европа“. В този случай параграф 2 не се прилага за споделящия субект. По искане на споделящия субект Комисията публикува съответното съдържание на портала „Оперативно съвместима Европа“.

4. Субект на Съюза или орган от публичния сектор, или трето лице, което повторно използва решение за оперативна съвместимост, може да го адаптира към собствените си нужди, освен когато правата върху интелектуалната собственост, притежавани от трето лице, ограничават адаптирането на решението за оперативна съвместимост. Ако решението за оперативна съвместимост е било публично оповестено съгласно параграф 3, адаптираното решение за оперативна съвместимост се оповестява по същия начин.

5. Споделящият субект и повторно използващият субект може да сключат споразумение за споделяне на разходите за бъдещи разработки по решението за оперативна съвместимост.

6. Когато вземат решение относно прилагането на решения за оперативна съвместимост, субектите на Съюза и органите от публичния сектор отдават приоритет на прилагането на решения за оперативна съвместимост, които не съдържат ограничителни условия за лицензиране, като например решения с отворен код, когато такива решения за оперативна съвместимост са равностойни от гледна точка на функционалности, общи разходи, насоченост към ползвателите, киберсигурност или други обективни критерии от значение. Комисията предоставя подкрепа, като набелязва такива решения за оперативна съвместимост съгласно член 9.

7. Комитетът приема насоки относно споделянето на решения за оперативна съвместимост.

⁽¹⁸⁾ Директива 2008/114/ЕО на Съвета от 8 декември 2008 г. относно установяването и означаването на европейски критични инфраструктури и оценката на необходимостта от подобряване на тяхната защита (ОВ L 345, 23.12.2008 г., стр. 75).

Глава 2

Европейски фактори за оперативна съвместимост

Член 5

Общи принципи

1. Комисията публикува решения за оперативна съвместима Европа и ЕРОС на портала „Оперативно съвместима Европа“ по електронен път, във формати, които са отворени, машинночетими, достъпни за хората с увреждания в съответствие с директиви (ЕС) 2016/2102 ⁽¹⁹⁾ и (ЕС) 2019/882 ⁽²⁰⁾ на Европейския парламент и Съвета, дават възможност за търсене и използване повторно, ако е приложимо, заедно с техния документиран изходен код и метаданни. Машинно преведените версии на решенията за оперативна съвместима Европа се публикуват на портала „Оперативно съвместима Европа“ на всички официални езици на институциите на Съюза.
2. Комитетът извършва мониторинг за цялостната съгласуваност на препоръчаните решения за оперативна съвместимост и предлага мерки за осигуряване, когато е целесъобразно, на тяхната съвместимост с други решения за оперативна съвместимост, които имат обща цел, като същевременно подкрепя, когато е целесъобразно, взаимното допълване с нови технологии или прехода към тях.

Член 6

Европейска рамка за оперативна съвместимост и специализирани рамки за оперативна съвместимост

1. Комитетът разработва Европейска рамка за оперативна съвместимост (ЕРОС). Той представя ЕРОС на Комисията за приемане. Когато Комисията приеме ЕРОС, тя я публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.
2. ЕРОС осигурява модел и набор от препоръки относно правната, организационната, семантичната и техническата оперативна съвместимост, както и за нейното управление, които са предназначени за всички субекти, попадащи в обхвата на настоящия регламент, с цел улесняване на взаимодействието помежду им чрез техните мрежови и информационни системи. ЕРОС се взема предвид при оценката на оперативната съвместимост, посочена в член 3 и в приложението.
3. След консултации с Комитета Комисията може да приеме други рамки за оперативна съвместимост (наричани по-долу „специализирани рамки за оперативна съвместимост“), насочени към потребностите на конкретни сектори или административни равнища. Специализираните рамки за оперативна съвместимост се основават на ЕРОС. Комитетът оценява съответствието на специализираните рамки за оперативна съвместимост с ЕРОС. Комисията публикува специализираните рамки за оперативна съвместимост на портала „Оперативно съвместима Европа“.
4. Когато дадена държава членка разработва национална рамка за оперативна съвместимост и други съответни национални политики, стратегии или насоки, тя във възможно най-голяма степен взема предвид ЕРОС.

Член 7

Решения за оперативна съвместима Европа

1. Комитетът препоръчва решения за оперативна съвместимост за трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги. Когато Комитетът отправя такава препоръка, съответното решение за оперативна съвместимост носи етикета „решение за оперативна съвместима Европа“ и се публикува на портала „Оперативно съвместима Европа“, като се прави ясно разграничение между решенията за оперативна съвместима Европа и другите решения. Когато Комитетът оттегли препоръката си, етикетът „решение за оперативна съвместима Европа“ се заличава и, ако е необходимо, решението се заличава от портала „Оперативно съвместима Европа“.

⁽¹⁹⁾ Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор (ОВ L 327, 2.12.2016 г., стр. 1).

⁽²⁰⁾ Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70).

2. Решенията за оперативно съвместима Европа трябва да са съобразени с принципите на откритост и повторно използване и да отговарят на критериите, посочени в член 15, параграф 5, буква и).

Член 8

Портал „Оперативно съвместима Европа“

1. Комисията осигурява портал като единна входяща точка за информация, свързана с трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги (наричан по-долу „портал „Оперативно съвместима Европа“). Порталът „Оперативно съвместима Европа“ е достъпен по електронен път за всички граждани, включително и за хора с увреждания, и е безплатен. Порталът „Оперативно съвместима Европа“ има най-малко следните функции:

- a) осигуряване на достъп до решенията за оперативно съвместима Европа по лесен за ползване начин и най-малко възможност за търсене във всяка държава членка и по публична услуга;
- б) осигуряване на достъп до други решения за оперативна съвместимост, които не носят етикета „решение за оперативна съвместима Европа“, като например решения:
 - i) споделени съгласно член 4, параграф 3;
 - ii) предвидени съгласно други политики на Съюза;
 - iii) публикувани в други портали, каталози или хранилища, свързани с портала „Оперативно съвместима Европа“.
- в) осигуряване на достъп до ИКТ технически спецификации, допустими за позоваване в съответствие с член 13 от Регламент (ЕС) № 1025/2012;
- г) осигуряване на достъп до информация относно обработването на лични данни в контекста на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост, посочени в членове 11 и 12, когато е установен висок риск за правата и свободите на субектите на данни съгласно член 35, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 и член 39 от Регламент (ЕС) 2018/1725, както и на достъп до информация относно механизмите за реагиране с цел своевременно смекчаване на този риск, включително, ако е необходимо, разкриване на оценката на въздействието върху защитата на данните;
- д) насърчаване на обмена на знания между членовете на Общността за оперативна съвместима Европа, посочена в член 16, като например осигуряване на система за обратна връзка, чрез която те да изразяват мненията си относно мерките, предложени от Комитета, или да изразяват интереса си за участие в действия, свързани с прилагането на настоящия регламент;
- е) изброяване на най-добрите практики и споделяне на знания в подкрепа на оперативната съвместимост, включително, когато е целесъобразно, насоки относно обществените поръчки, киберсигурността, ИТ интеграцията и управлението на данните;
- ж) осигуряване на достъп до данните, получени в резултат на мониторинга, свързан с оперативната съвместимост, извършен съгласно член 20;
- з) предоставяне на възможност на гражданите, предприятията, по-специално МСП, и на организациите на гражданското общество да дават обратна информация по публикуваното съдържание.

2. Комитетът може да предложи на Комисията да публикува на портала „Оперативно съвместима Европа“ други решения за оперативна съвместимост или да включи справочна информация за тях на портала „Оперативно съвместима Европа“.

3. Решенията, достъпни чрез портала „Оперативно съвместима Европа“:

- a) не може да са обект на права на трети лица, които възпрепятстват тяхното разпространение и използване;
- б) не може да съдържат лични данни или поверителна информация;
- в) трябва да имат високо ниво на съгласуваност с решенията за оперативна съвместима Европа, което може да бъде доказано чрез публикуване на резултатите от оценката на оперативната съвместимост, посочена в член 3 и в приложението;
- г) са основани на лиценз, който позволява решението най-малко да използва повторно от други субекти на Съюза или органи от публичния сектор, или да се публикуват като отворен код;
- д) са обект на редовна техническа поддръжка, за която отговаря собственикът на решението за оперативна съвместимост.

4. Когато субект на Съюза или орган от публичния сектор или осигурява портал, каталог или хранилище с подобни функции, той предприема необходимите и пропорционални мерки за осигуряване на оперативна съвместимост с портала „Оперативно съвместима Европа“. Когато такива портали събират решения с отворен код, те трябва да осигуряват възможност за използването на публичния лиценз на Европейския съюз.

5. Комисията може да приеме насоки за оперативна съвместимост за портали, каталози или хранилища със сходни функции като посочените в параграф 4.

Глава 3

Помощни мерки на програмата „Оперативно съвместима Европа“

Член 9

Проекти за подпомагане на изпълнението на политиките

1. Комитетът може да предложи на Комисията да изготви проекти за подпомагане на органите от публичния сектор при цифровото изпълнение на политиките на Съюза, като се гарантира трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги, които се предоставят или управляват по електронен път (наричани по-долу „проект за подпомагане на изпълнението на политиките“).

2. Проектът за подпомагане на изпълнението на политиките включва:

- a) съществуващите решения за оперативно съвместима Европа, които се считат за необходими за цифровото изпълнение на изискванията на политиките;
- b) всички липсващи решения за оперативна съвместимост, които трябва да бъдат разработени и които се считат за необходими за цифровото изпълнение на изискванията на политиките;
- b) други препоръчани помощни мерки, като например обучения, споделяне на експертен опит или партньорски проверки, както и възможности за финансова подкрепа за подпомагане на прилагането на решения за оперативна съвместимост.

3. След консултация с Комитета Комисията определя обхвата, сроковете, необходимото участие на конкретни сектори и административните равнища и методите на работа на проекта за подпомагане. Ако Комисията вече е извършила и публикувала оценка на оперативната съвместимост съгласно член 3, резултатът от тази оценка се взема предвид при изготвянето на проекта за подпомагане.

4. За да се укрепи проектът за подпомагане на изпълнението на политиките, Комитетът може да предложи създаването на регулаторна лаборатория за оперативна съвместимост съгласно член 11.

5. Резултатите от проекта за подпомагане на изпълнението на политиките, както и разработените в рамките на проекта решения за оперативна съвместимост, са свободно достъпни и се публикуват на портала „Оперативно съвместима Европа“.

Член 10

Иновационни мерки

1. Комитетът може да предложи на Комисията да създаде иновационни мерки в подкрепа на разработването и внедряването на новаторски решения за оперативна съвместимост в Съюза (наричани по-долу „иновационни мерки“).

2. Иновационните мерки допринасят за разработването на съществуващи или нови решения за оперативно съвместима Европа и могат да включват участници от GovTech.

3. За да подкрепи разработването на иновационни мерки, Комитетът може да предложи създаването на регулаторна лаборатория за оперативна съвместимост.

4. Комисията обявява публично резултатите от иновационните мерки на портала „Оперативно съвместима Европа“.

Член 11

Създаване на регулаторни лаборатории за оперативна съвместимост

1. Регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост извършват дейност под ръководството на участващите субекти на Съюза или органи от публичния сектор. Регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост, при които се налага обработване на лични данни от органи от публичния сектор, извършват дейност под надзора на националните органи за защита на данните, както и на други съответни национални, регионални или местни надзорни органи. Регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост, при които се налага обработване на лични данни от субекти на Съюза, извършват дейност под надзора на Европейския надзорен орган по защита на данните.
2. Създаването на регулаторна лаборатория за оперативна съвместимост, както е посочено в параграф 1 има за цел да допринесе за постигането на следните цели:
 - а) насърчаване на иновациите и улесняване на разработването и внедряването на новаторски решения за цифрова оперативна съвместимост на публичните услуги;
 - б) улесняване на трансграничното сътрудничество между националните, регионалните и местните компетентни органи и полезните взаимодействия при предоставянето на публични услуги;
 - в) улесняване на разработването на отворена европейска GovTech екосистема, включително сътрудничество с МСП, научноизследователски и образователни институции и нови предприятия;
 - г) подобряване на разбирането на органите за възможностите или пречките пред трансграничната оперативна съвместимост на иновационни решения за оперативна съвместимост, включително правните пречки;
 - д) допринасяне за разработването или актуализирането на решения за оперативна съвместимост Европа;
 - е) допринасяне за основано на данни обучение в областта на регулирането;
 - ж) подобряване на правната сигурност и допринасяне за обмена на най-добри практики чрез сътрудничество с органите, участващи в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост, с цел да се гарантира спазването на настоящия регламент, и когато е приложимо, на други правни актове на Съюза и национални правни актове.
3. За да се гарантира хармонизиран подход и да се подпомогне внедряването на регулаторни лаборатории за оперативна съвместимост, Комисията може да дава насоки и разяснения, без да се засягат други правни актове на Съюза.
4. Комисията, след консултация с Комитета и въз основа на съвместно искане на най-малко трима участници, разрешава създаването на регулаторна лаборатория за оперативна съвместимост. Когато е целесъобразно, в искането се посочва информация, като например целта на обработването на лични данни, участниците и техните функции, категориите на съответните лични данни, техните източници и предвиденият срок на съхранение. Консултацията не замества предварителната консултация, посочена в член 36 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в член 40 от Регламент (ЕС) 2018/1725. Не се изисква разрешение, когато регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост е създадена за решения за оперативна съвместимост, подпомагащи трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги от един или повече субекти на Съюза, включително с участието на органи от публичния сектор.

Член 12

Участие в регулаторни лаборатории за оперативна съвместимост

1. Участващите субекти на Съюза или органи от публичния сектор гарантират, че когато при дейността на регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост се налага обработване на лични данни или тя по друг начин попада в надзорната компетентност на други национални, регионални или местни органи, които предоставят или подпомагат достъпа до данни, националните органи за защита на данните, както и другите национални, регионални или местни органи са включени в работата на регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост. Когато е целесъобразно, участниците могат да разрешат участието в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост на други участници от GovTech, като например национални или европейски организации за стандартизация, нотифицирани органи, научноизследователски и експериментални лаборатории, иновационни центрове и дружества, които желаят да изпитват иновационни решения за оперативна съвместимост, особено МСП и нови предприятия.
2. Участието в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост се ограничава до подходящ срок с оглед сложността и мащаба на проекта, който във всички случаи не е по-дълъг от две години от създаването на регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост. Срокът на участие може да бъде удължен с до една година, ако това е необходимо за постигане на целта на обработването.

3. Участието в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост се основава на конкретен план, разработен от участниците и съобразен със съветите на други национални компетентни органи или на Европейския надзорен орган по защита на данните, в зависимост от случая. В плана се посочва най-малко следното:

- а) описание на включените участници и техните роли, предвиденото иновационно решение за оперативна съвместимост и неговото предназначение, както и съответния процес на разработване, изпитване и валидиране;
- б) конкретните регулаторни въпроси и насоките, които се очакват от органите, упражняващи надзор върху регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост;
- в) конкретните договорености за сътрудничество между участниците и органите, както и всички други участници в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост;
- г) механизъм за управление и наблюдение на риска с цел установяване, предотвратяване и смекчаване на рисковете;
- д) ключовите етапи, които трябва да бъдат приключени от участниците, за да се счита, че решението за оперативна съвместимост е готово за въвеждане в експлоатация;
- е) изисквания за оценка и докладване и възможни последващи действия;
- ж) когато обработването на лични данни е строго необходимо и пропорционално, причините за това обработване, посочване на съответните категории лични данни, целите на обработването, за които са предназначени личните данни, участващите в обработването администратори на лични данни и обработващи лични данни, както и тяхната функция.

4. Участието в регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост не засяга надзорните и корективните правомощия на органите, които упражняват надзор върху тези лаборатории.

5. Участниците в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост продължават да носят отговорност съгласно приложимото право на Съюза и националното право относно отговорността за всички вреди, причинени по време на участието им в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост.

6. Личните данни могат да бъдат обработвани в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост за цели, различни от тези, за които първоначално са били законно събрани, при спазване на всички условия по-долу:

- а) разработено е новаторско решение за оперативна съвместимост за защита на обществените интереси в контекста на високо ниво на ефективността и качеството на публичната администрация и публичните услуги;
- б) обработваните данни са ограничени до това, което е необходимо за функционирането на решението за оперативна съвместимост, което ще бъде разработено или изпитано в лабораторията за оперативна съвместимост, като функционирането не може да бъде ефективно постигнато чрез обработване на анонимизирани, синтетични или други нелични данни;
- в) съществуват ефективни механизми за мониторинг, за да се установи дали по време на работата на лабораторията за оперативна съвместимост може да възникне висок риск за правата и свободите на субектите на данни съгласно член 35, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 и член 39 от Регламент (ЕС) 2018/1725, както и механизъм за реагиране за бързо смекчаване на този риск, и когато е необходимо, за спиране на обработването;
- г) всички лични данни, които ще бъдат обработвани, се намират във функционално отделена, изолирана и защитена среда за обработване на лични данни под контрола на участниците и само надлежно оправомощени лица имат достъп до тези данни;
- д) обработваните лични данни не се предоставят или предават на лица, които не са участници в регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост, и такива лица нямат достъп до тях по друг начин, освен ако разкриването на личните данни не се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 или, когато е приложимо, с Регламент (ЕС) 2018/1725 и всички участници са дали съгласието си за това;
- е) обработването на лични данни не засяга упражняването на правата на субектите на данни съгласно правото на Съюза относно защитата на личните данни, по-специално член 22 от Регламент (ЕС) 2016/679 и член 24 от Регламент (ЕС) 2018/1725;
- ж) всички обработвани лични данни са защитени чрез подходящи технически и организационни мерки и се изтриват след прекратяване на участието в лабораторията за оперативна съвместимост или след изтичане на срока на съхранение на личните данни;
- з) записите от обработването на лични данни се съхраняват за срока на участие в лабораторията за оперативна съвместимост, освен ако в правото на Съюза или в националното право не е предвидено друго;

- и) пълно и подробно описание на процеса и обосновка на обучението, изпитването и валидирането на решението за оперативна съвместимост се съхраняват заедно с резултатите от изпитването като част от техническата документация и се предават на Комитета;
- й) кратко резюме на решението за оперативна съвместимост, което ще бъде разработено в лабораторията за оперативна съвместимост, включително на неговите цели и очаквани резултати, се помества на портала „Оперативно съвместима Европа“.
7. Параграф 1 не засяга правото на Съюза или националното право, с което се определя основанието за обработването на лични данни, необходимо за целите на разработването, изпитването и обучението на иновационни решения за оперативна съвместимост, или всяко друго правно основание, в съответствие с правото на Съюза в областта на защитата на личните данни.
8. Участниците представят на Комитета и на Комисията периодични доклади и окончателен доклад относно резултатите на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост, включително добри практики, извлечени изводи, мерки за сигурност и препоръки относно тяхната работа, и когато е приложимо – относно промените в настоящия регламент и в други правни актове на Съюза, върху които се упражнява надзор в рамките на регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост. Комитетът отправя до Комисията становище относно резултатите от регулаторната лаборатория за оперативна съвместимост, като посочва, когато е приложимо, действията, необходими за внедряването на нови решения за оперативна съвместимост с цел насърчаване на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги.
9. Комисията гарантира, че информацията относно регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост е достъпна на портала „Оперативно съвместима Европа“.
10. До 12 април 2025 г. Комисията приема актове за изпълнение за установяване на подробните правила и условия за създаването и работата на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост, включително критериите за допустимост и процедурата за кандидатстване, подбор, участие и излизане от лабораторията за оперативна съвместимост, както и правата и задълженията на участниците. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 22, параграф 2.

Член 13

Обучение

1. Комисията, подпомагана от Комитета, осигурява материали за обучение относно използването на ЕРОС и относно решенията за оперативна съвместима Европа, включително решенията, които са безплатни и с отворен код. Субектите на Съюза и органите от публичния сектор предоставят на своя персонал, натоварен със стратегически или оперативни задачи, които оказват въздействие върху трансевропейските цифрови публични услуги, подходящи програми за обучение по въпроси на оперативната съвместимост.
2. Комисията организира курсове за обучение по въпросите на оперативната съвместимост на равнището на Съюза, за да засили сътрудничеството и обмена на най-добри практики между персонала на субектите на Съюза и органите от публичния сектор, които са насочени към служителите от публичния сектор, по-специално на местно и регионално равнище. Комисията гарантира, че курсовете за обучение са публично достъпни онлайн и безплатни.
3. Комисията насърчава разработването на програма за сертифициране по въпросите на оперативната съвместимост с цел насърчаване на най-добрите практики, квалификацията на човешките ресурси и културата на високи постижения.

Член 14

Партньорска проверка

1. Създава се механизъм на партньорска проверка на доброволна основа с цел улесняване на сътрудничеството между органите от публичния сектор, който е предназначен да ги подпомага при внедряването на решения за оперативна съвместима Европа, да предоставя подкрепа във връзка с трансевропейските цифрови публични услуги, както и да ги подпомага при извършването на оценките на оперативната съвместимост съгласно член 3.
2. Партньорската проверка се извършва от експерти по оперативна съвместимост от държави членки, различни от държавата членка, в която се намира органът от публичния сектор, който е обект на проверката.

3. Всяка информация, получена в процеса на партньорска проверка, се използва единствено за целта на тази партньорска проверка. Участващите в партньорската проверка експерти по оперативна съвместимост не разкриват на трети лица никаква чувствителна или поверителна информация, получена в хода на тази партньорска проверка. Съответната държава членка гарантира, че всеки риск от конфликт на интереси по отношение на определените експерти по оперативна съвместимост се съобщава на другите държави членки и на Комисията без неоправдано забавяне.

4. Експертите по оперативна съвместимост, извършващи партньорската проверка, изготвят и представят доклад в рамките на един месец след приключването на партньорската проверка и го представят на съответния орган от публичния сектор и на Комитета. Комисията публикува доклад на портала „Оперативно съвместима Европа“, когато това е разрешено от държавата членка, в която се намира органът от публичния сектор, който е обект на партньорската проверка.

5. Комисията може, след консултация с Комитета, да приема насоки относно методиката и съдържанието на партньорската проверка.

Глава 4

Управление на трансграничната оперативна съвместимост

Член 15

Комитет за оперативно съвместима Европа

1. Създава се Комитет за оперативно съвместима Европа (наричан по-долу „Комитетът“). Той улеснява стратегическото сътрудничество и дава съвети във връзка с прилагането на настоящия регламент.

2. Комитетът се състои от по един представител на всяка държава членка и един представител на Комисията.

3. Комитетът на регионите, Агенцията на ЕС за киберсигурност (ENISA) и Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността определят по един експерт, който се кани да участва като наблюдател.

4. Комитетът се председателства от Комисията. Председателят може да предостави на експерти, определени от субекти на Съюза, региони, организации и държави кандидати, статут на наблюдатели в Комитета. Председателят може да кани за участие на *ad hoc* принцип експерти с конкретна компетентност по даден въпрос от дневния ред. Комисията осигурява секретариата на Комитета.

Членовете на Комитета полагат всички усилия за приемане на решенията с консенсус. При гласуване резултатът от него се определя с обикновено мнозинство на членовете на Комитета. Членовете, които са гласували против предложението или са се въздържали, имат право да приложат към становищата, препоръките или докладите документ, в който са обобщени мотивите за становището им.

5. Комитетът има следните задачи:

- a) да приема насоки във връзка с оценката на оперативната съвместимост съгласно член 3, параграф 5 и минималното съдържание, съдържащо се в приложението към настоящия регламент, и при необходимост да актуализира насоките;
- b) да анализира събраната съгласно член 3, параграф 2 информация и въз основа на този анализ да дава предложения за подобряване на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги;
- v) да приема насоки относно споделянето на решенията за оперативна съвместимост съгласно член 4;
- г) да предлага мерки за насърчване на обмена и повторното използване на оперативно съвместими решения;
- д) да развива ЕРОС и да я актуализира, ако е необходимо, и да отправя предложения до Комисията във връзка с това;
- е) да подпомага прилагането на рамките за оперативна съвместимост на държавите членки и на субектите на Съюза и други съответни политики, стратегии или насоки на Съюза или национални политики, стратегии или насоки, включително на принципа „цифрови по подразбиране“ и подхода „ефективност още при проектирането“;

- ж) да оценява съответствието на специализираните рамки за оперативна съвместимост с ЕРОС и да отговаря на исканията за консултация от Комисията относно тези рамки;
 - з) да приема програмата „Оперативно съвместима Европа“, посочена в член 19;
 - и) да препоръчва решения за оперативна съвместима Европа и да тези препоръки въз основа на предварително договорени критерии;
 - й) да извършва мониторинг за цялостната съгласуваност на препоръчаните решения за оперативна съвместимост на национално, регионално и местно равнище, включително информацията за техните метаданни и категоризация;
 - к) да предлага на Комисията мерки, които да гарантират, когато е приложимо, съвместимостта на решенията за оперативна съвместимост с други решения за оперативна съвместимост, които имат обща цел, като същевременно подпомагат, когато е целесъобразно, взаимното допълване с нови технологии или прехода към тях;
 - л) да предлага на Комисията да публикува решенията за оперативна съвместимост, посочени в член 8, параграф 2, или да осигури препратки към тях на портала „Оперативно съвместима Европа“;
 - м) да предлага на Комисията изготвянето на проекти за подпомагане на изпълнението на политики, иновационни мерки и други подходящи мерки, включително финансова подкрепа;
 - н) да набелязва най-добрите практики за вкловване на оперативна съвместими решения в обществените поръчки и тържните процедури;
 - о) да прави преглед на докладите за иновационните мерки, използването на регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост и партньорските проверки и да предлага последващи мерки, ако е необходимо;
 - п) да предлага мерки за повишаване на възможностите за оперативна съвместимост на органите от публичния сектор, като например обучение;
 - р) да предлага мерки на съответните организации и органи по стандартизация, за да допринесе за дейностите по европейска стандартизация, по-специално чрез процедурите, предвидени в Регламент (ЕС) № 1025/2012;
 - с) да предлага мерки за сътрудничество с международни органи и научноизследователски и образователни институции, които биха могли да допринесат за развитието в областта на оперативната съвместимост, особено с международни общности за решения с отворен код, отворени стандарти или технически спецификации, както и с други платформи;
 - т) да координира дейността си с Европейския комитет за иновации в областта на данните, посочен в Регламент (ЕС) 2022/868, по отношение на решенията за оперативна съвместимост за общите европейски пространства на данни, както и с всеки друг субект на Съюза, работещ по решения за оперативна съвместимост, които са от значение за публичния сектор;
 - у) да информира редовно и да координира дейността си с координаторите по оперативната съвместимост, посочени в член 18, и когато е целесъобразно, с Общността за оперативна съвместима Европа по въпроси, свързани с трансевропейските цифрови публични услуги, включително съответните финансирани от Съюза проекти и мрежи;
 - ф) да дава на Комисията съвети относно мониторинга и докладването във връзка с прилагането на настоящия регламент;
 - х) да предоставя своевременно на Комисията необходимите материали и данни, които се изискват за ефективното изготвяне на докладите в съответствие с член 20.
6. Комитетът може да създава работни групи, които да разглеждат конкретни въпроси, свързани със задачите на Комитета. Работните групи включват членове на Общността за оперативна съвместима Европа.
7. Комитетът приема своя процедурен правилник.

Член 16

Общност за оперативна съвместима Европа

1. Общността за оперативна съвместима Европа допринася за дейностите на Комитета въз основа на искане от негова страна, като предоставя експертен опит и съвети.
2. Публичните и частните заинтересовани страни, както и организациите на гражданското общество и участниците от академичната общност, които пребивават или имат седалище в държава членка, могат да се регистрират на портала „Оперативно съвместима Европа“ като членове на Общността за оперативна съвместима Европа.

3. След потвърждаване на регистрацията членският статут се оповестява публично на портала „Оперативно съвместима Европа“. Членството не е ограничено във времето. Въпреки това то може да бъде отнето от Комитета по всяко време въз основа на пропорционални и основателни причини, особено ако членът вече не е в състояние да допринесе за Общността за оперативно съвместима Европа или е злоупотребил със статута си на член на Общността за оперативно съвместима Европа.
4. Членовете на Общността за оперативно съвместима Европа могат да бъдат канени, *inter alia*:
 - а) да допринасят за съдържанието на портала „Оперативно съвместима Европа“;
 - б) да предоставят експертен опит относно разработването на решения за оперативна съвместимост;
 - в) да участват в работните групи и в други дейности;
 - г) да участват в помощните мерки по глава 3, предвидени в членове 9 – 14;
 - д) да насърчават използването на стандарти и рамки за оперативна съвместимост.
5. Комитетът организира годишна онлайн среща на Общността за оперативно съвместима Европа.
6. Комитетът приема кодекс за поведение на Общността за оперативно съвместима Европа, който се публикува на портала „Оперативно съвместима Европа“.

Член 17

Национални компетентни органи и единни звена за контакт

1. Всяка държава членка определя един или повече компетентни органи, отговорни за прилагането на настоящия регламент. Държавите членки определят измежду компетентните органи единно звено за контакт.
2. Единното звено за контакт има следните задачи:
 - а) да координира в рамките на държавата членка всички въпроси, свързани с настоящия регламент;
 - б) да подпомага органите от публичния сектор в държавата членка да създадат или да адаптират своите процеси за извършване на оценките на оперативната съвместимост, посочени в член 3 и в приложението;
 - в) да насърчава обмена и повторното използване на решения за оперативна съвместимост чрез портала „Оперативно съвместима Европа“ или друг подходящ портал;
 - г) да допринася със специфични познания за държавата за портала „Оперативно съвместима Европа“;
 - д) да координира и да насърчава активното участие на различни национални, регионални и местни субекти в проектите за подпомагане на изпълнението на политиките и в иновационните мерки, посочени в членове 9 – 14;
 - е) да подкрепя сътрудничеството на органите от публичния сектор в държавата членка със съответните органи от публичния сектор в други държави членки по теми, обхванати от настоящия регламент.
3. Държавите членки гарантират, че компетентните органи разполагат с подходящи компетентност и ресурси, за да изпълняват ефективно и ефикасно възложените им задачи.
4. Държавите членки създават необходимите структури за сътрудничество между всички национални органи, участващи в прилагането на настоящия регламент. Тези структури могат да се основават на съществуващи мандати и процеси в тази област.
5. Всяка държава членка уведомява Комисията без неоправдано забавяне за определянето на единно звено за контакт и за всяка последваща промяна във връзка с него, като информира Комисията за други национални органи, участващи в контрола на политиката за оперативна съвместимост. Всяка държава членка оповестява определянето на своето единно звено за контакт. Комисията публикува списъка на определените единни звена за контакт.

Член 18

Координатори на оперативната съвместимост за субекти на Съюза

Всеки субект на Съюза, който регулира, предоставя или управлява трансевропейски цифрови публични услуги, определя координатор на оперативната съвместимост под контрола на своето висше ръководство, за да гарантира приноса на субекта на Съюза за прилагането на настоящия регламент.

Координаторът на оперативната съвместимост предоставя подкрепа на в рамките на субекта на Съюза с оглед създаването или адаптиране на вътрешните процеси извършването на оценката на оперативната съвместимост.

Глава 5

Планиране и мониторинг на програмата „Оперативно съвместима Европа“

Член 19

Общност за оперативно съвместима Европа

1. След организиране на процес на публични консултации чрез портала „Оперативно съвместима Европа“, в който участват, наред с други, членовете на Общността за оперативно съвместима Европа и координаторите по оперативната съвместимост, Комитетът приема всяка година стратегическа програма с цел планиране и координиране на приоритетите за развитие на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги (наричана по-долу „програмата „Оперативно съвместима Европа“). В програмата „Оперативно съвместима Европа“ се вземат предвид дългосрочните стратегии на Съюза за цифровизация, съществуващите програми за финансиране от Съюза и текущото изпълнение на политиката на Съюза.

2. Програмата „Оперативно съвместима Европа“ съдържа:

- а) оценка на потребностите от разработване на решения за оперативна съвместимост;
- б) списък на текущите и планираните помощни мерки на програма „Оперативно съвместима Европа“;
- в) списък на предложените последващи действия във връзка с иновационните мерки, включително действия в подкрепа на решения за оперативна съвместимост с отворен код;
- г) установяване на полезни взаимодействия с други съответни програми и инициативи на равнището на Съюза и на национално равнище;
- д) посочване на наличните финансови възможности в подкрепа на включените приоритети.

3. Програмата „Оперативно съвместима Европа“ не налага финансови задължения, нито допълнителна административна тежест. След приемането на програмата „Оперативно съвместима Европа“ Комисията я публикува на портала „Оперативно съвместима Европа“ и предоставя редовно актуална информация за нейното изпълнение.

Член 20

Мониторинг и оценка

1. Комисията извършва мониторинг на напредъка в развитието на трансевропейските цифрови публични услуги с цел оказване на подкрепа за основаното на факти разработване на политики и необходимите действия в Съюза на национално, регионално и местно равнище. При мониторинга се отдава приоритет на повторното използване на съществуващи данни от мониторинга на равнището на Съюза и на национално и международно равнище и на автоматизираното събиране на данни. Комисията се консултира с Комитета при изготвянето на методиката, показателите и процеса на мониторинг.

2. По отношение на теми, които са от особен интерес за изпълнението на настоящия регламент, Комисията извършва мониторинг на:

- а) напредъка по отношение на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги в Съюза;
- б) напредъка във връзка с внедряването на ЕРОС от държавите членки;

- в) възприемането на решенията за оперативна съвместимост за различните публични служби в държавите членки;
 - г) разработването на решения за оперативна съвместимост с отворен код за публичните услуги, иновациите в публичния сектор и сътрудничеството с участниците в GovTech, включително МСП и нови предприятия, в областта на трансграничните оперативни съвместими публични услуги, които ще се предоставят или управляват по електронен път в Съюза;
 - д) подобряването на уменията за оперативна съвместимост в публичния сектор.
3. Резултатите от мониторинга се публикуват от Комисията на портала „Оперативно съвместима Европа“. Когато е възможно, те се публикуват в машинночетим формат.
4. Комисията изготвя и представя на Европейския парламент и на Съвета годишен доклад относно оперативната съвместимост в Съюза. В този доклад:
- а) се посочва напредъка по отношение на трансграничната оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги в Съюза;
 - б) се набелязват значителните пречки пред трансгранични оперативни съвместими публични услуги в Съюза, както и движещите сили за тези услуги;
 - в) се посочват постигнатите във времето резултати по отношение на внедряването на ЕРОС, внедряването на решения за оперативна съвместимост, подобряването на уменията за оперативна съвместимост, разработването на решения за оперативна съвместимост с отворен код за публичните услуги, увеличаването на иновациите в публичния сектор и сътрудничеството с участниците в GovTech.
5. Най-късно до 12 януари 2028 г. и на всеки четири години след това Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за прилагането на настоящия регламент, който включва заключенията от оценката. В доклада се прави конкретна оценка на необходимостта от въвеждане на задължителни решения за оперативна съвместимост.
6. В доклада, посочен в параграф 5, се оценява по-специално:
- а) въздействието на настоящия регламент върху трансграничната оперативна съвместимост като фактор за безпрепятствени и достъпни цифрови публични услуги в Съюза;
 - б) повишаването на ефективността, включително чрез намаляване на административната тежест в процесите на онлайн операции в резултат на трансграничната оперативна съвместимост за гражданите и предприятията, по-специално за МСП и новите предприятия;
 - в) потребността от допълнителни политики, мерки или действия, които може да са необходими на равнището на Съюза.
7. Когато срокът за представяне на докладите, посочени в параграфи 4 и 5, съвпада, Комисията може да обедини двата доклада в един.

Глава 6

Заклучителни разпоредби

Член 21

Разходи

1. Доколкото е налично финансиране, общият бюджет на Съюза покрива разходите за:
 - а) разработването и поддръжката на портала „Оперативно съвместима Европа“;
 - б) разработването, поддръжката и популяризирането на решения за оперативна съвместима Европа;
 - в) помощните мерки по програмата „Оперативно съвместима Европа“.
2. Разходите, посочени в параграф 1, се покриват при спазване на приложимите разпоредби на съответния основен акт.

Член 22

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 23

Влизане в сила

1. Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.
2. Той се прилага от 12 юли 2024 г.

Въпреки това член 3, параграфи 1 – 4 и член 17 се прилагат от 12 януари 2025 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Страсбург на 13 март 2024 година.

За Европейския парламент
Председател
R. METSOLA

За Съвета
Председател
H. LANBIV

ПРИЛОЖЕНИЕ

**ОБЩО МИНИМАЛНО СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДИТЕ ЗА ОЦЕНКА НА ОПЕРАТИВНАТА
СЪВМЕСТИМОСТ**

Докладите, посочени в член 3, параграф 2, включват най-малко следните елементи:

1. Обща информация
 - Субектът на Съюза или органът от публичния сектор, представящ доклада, и друга свързана информация
 - Съответна инициатива, проект или действие
 2. Изисквания
 - Съответни трансевропейски цифрови публични услуги
 - Оценени задължителни изисквания
 - Съответни заинтересовани публични и частни страни
 - Установено въздействие върху трансграничната оперативна съвместимост
 3. Резултати
 - Набелязани за използване решения за оперативна съвместимост Европа
 - Други съответни решения за оперативна съвместимост, когато е приложимо, включително интерфейси за взаимодействие между машините
 - Оставши пречки пред трансграничната оперативна съвместимост
-